HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

זונה משוי לה חללה לא משוי לה חזר ובא עליה עשאה חללה אמר רב יהודה [א]כהן גדול באלמנה לוקה שתים אחת משום [1]לא יקח ואחת משום [2]לא יחלל ולילקי נמי משום לא יחלל זרעו בשלא גמר ביאתו מתיב רבא [ב]אלמנה וגרושה לוקה משום שני שמות מאי לאו שני שמות ותו לא לא שני שמות על זה ושני שמות על זה אי הכי אימא סיפא גרושה וחלוצה אינו חייב אלא [ג]על אחת ה"ק אינו חייב אלא על אחת ולעולם שני שמות וחלוצה דרבנן והתניא[ג] גרושה אין לי אלא גרושה חלוצה מנין תלמוד לומר ואשה [ב]מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אמר אביי קידש לוקה בעל לוקה קידש לוקה משום לא יקח בעל לוקה משום לא יחלל רבא [ד]אמר [ג]בעל לוקה לא בעל אינו לוקה משום דכתיב לא יקח ולא יחלל מה טעם לא יקח משום לא יחלל [ד]ומודה אביי במחזיר גרושתו שאם °קידש ולא בעל שאינו לוקה [3]לקחתה להיות לו לאשה אמר רחמנא והא ליכא [ה]ומודה רבא בכהן גדול באלמנה שאם בעל ולא קידש שלוקה ולא יחלל זרעו בעמיו אמר רחמנא והרי הוא חילל [ו]ושניהם מודים במחזיר גרושתו שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה דרך [ה]ליקוחין אסרה תורה[ו]: רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל: תניא רבי יהודה אומר [ז]בת גר זכר כבת חלל והדין נותן מה חלל שבא מטפה כשרה בתו פסולה גר שבא מטפה פסולה אינו דין שבתו פסולה מה לחלל שכן יצירתו בעבירה כהן גדול באלמנה יוכיח שאין יצירתו בעבירה בתו פסולה מה לכהן גדול באלמנה שכן ביאתו בעבירה חלל יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינן ברוב הקהל[ח] אף אני אביא את הגר שאינו ברוב הקהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן יש בהם צד עבירה לא תימא כהן גדול באלמנה יוכיח אלא אימא מצרי ראשון יוכיח מה למצרי ראשון שכן אינו ראוי לבא בקהל חלל יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שאינן ברוב קהל [ט]ובתו פסולה אף אני אביא את הגר שאינו ברוב קהל ובתו פסולה מה להצד השוה שבהן שכן פוסלים בביאתם ורבי יהודה גר נמי פוסל בביאתו ומייתי לה °במה הצד מהאי דינא: ר' אליעזר בן יעקב אומר [י]גר: [כ]תניא רבי שמעון בן יוחי אומר °גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה שנאמר [4]וכל הטף בנשים החיו לכם והלא פינחס היה עמהם [י]ורבנן החיו לכם לעבדים ולשפחות [ל]וכולן מקרא אחד דרשו [5]אלמנה וגרושה לא יקחו להם לנשים כי אם בתולות מזרע בית ישראל רבי יהודה סבר עד דאית כל זרע מישראל רבי אליעזר בן יעקב סבר מזרע ואפילו מקצת זרע רבי יוסי סבר מי שנזרעו בישראל רבי שמעון בן יוחי סבר מי שנזרעו בתוליה בישראל אמר ליה רב נחמן [מ]לרבא האי

זונה משוי לה. ללקות כהן הבא עליה עוד משום זונה שהרי נבעלה בעילת זנות מאסור לה: **חללה לא משוי לה.** ואין כהן שני הבא עליה לוקה משום חללה: **חזר ובא עליה.** הוא או כהן אחר עשאה חללה שהרי אסורה לו משום זונה שאינו נוהג אלא בכהונה: **כ"ג באלמנה כו'.** וה"ה לכהן הדיוט בגרושה וחללה דהא מיגמר גמירי מהדדי מה כאן זרעו חולין אף להלן זרעו חולין הלכך בכהן הדיוט נמי איכא לא יחלל: **לא יקח.** משום קידושין וביאה שלאחר קידושין הוא דקאמר לוקה שתים: **משום לא יחלל.** שחילל אותה: **ולילקי נמי.** משום חילול זרעו: **בשלא גמר ביאתו.** דליכא חילול זרע אבל היא נתחללה בהערא' כדתנן ביבמות (דף נג:) אחד המערה ואחד הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה: **אלמנה וגרושה.** בא על אלמנה שהיא גרושה: **משום שני שמות.** משום אלמנה ומשום גרושה: **שני שמות על זה כו'.** ודאי שני שמות דקתני גרושה ואלמנה קאמר ומיהו על כל אחת לוקה שתים משום לא יקח ומשום לא יחלל: **אלא על אחת.** על שם גרושה הוא חייב על כל חיובים התלוים בה אבל על חלוצה לא דחלוצה לאו דאורייתא אלא דרבנן: **קידש.** כ"ג או כהן הדיוט אחת מן הפסולות האמורות בענין: **לא יקח.** קידושין משמע שהן הקונים אותה: **בעל לוקה.** בעל אחר קידושין לוקה שתים לא בעל אינו לוקה אפי' אחת: **ומודה אביי.** אע"ג דמחייב מלקות אקידושין באיסור כהונה הכא הוא דכל חד וחד לאו באנפי נפשיה ולא תלה הכתוב את זה בזה בפירוש אבל ישראל המחזיר גרושתו משנשאת לאחר ונתארמלה או נתגרשה אע"ג דכתיב לא יוכל לשוב לקחתה דהיינו אזהרה שלא יקדשנה מודה הוא דאינו לוקה עד שיבעל דבהדיא תלה רחמנא קידושין בביאה: **לקחתה להיות לו לאשה.** דכיון דקיחה הוא קידושין להיות לו לאשה אישות של ביאה קאמר: **ומודה רבא.** אע"ג דבעי באיסור כהונה תרתי דוקא ביאה אחר קידושין הוא דבעי דאקידושין לחודייהו לא לקי: **אבל בעל ולא קידש.** מודה הוא שהבעילה אינה תלויה בקידושין דלא יחלל אמר רחמנא והרי חילל: **ושניהם מודים במחזיר גרושתו.** אע"פ שלדברי שניהם כהן בפסולה לו לוקה על ביאה בלא קידושין מודים הם בישראל המחזיר גרושתו משניסאת שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה: ה"ג **דרך ליקוחין אסרה תורה.** על הביאה לא פרט לאו אלא על ידי ליקוחין דלא יוכל לשוב לקחתה כתיב: **בתו פסולה.** כדאמרן לעיל (דף עז.) מקיש זרעו לו מה הוא מחלל זרעו אף בנו מחלל זרעו: **יצירתו בעבירה.** שנתעברה אמו באיסור אבל עובד כוכבים בעובדת כוכבים אין עיבורו באיסור: **שכן ביאתו בעבירה.** באלמנה זו לפיכך בת הנולדה מהן פסולה לכהונה שהרי יצירתה בעבירה תאמר בגר שנשא ישראלית שביאתו בהיתר: **חלל יוכיח.** שנשא ישראלית שאין ביאתו בעבירה: **שאינן ברוב הקהל.** שחלוקין משאר קהל שזה יצירתו בעבירה וזה ביאתו בעבירה: **אף אני אביא גר שאינו ברוב קהל.** שבא מטפה פסולה: **מצרי ראשון.** שנשא מצרית ראשונה שאין יצירתו בעבירה ולא ביאתו בעבירה ובתו פסולה דהא שניה היא ורחמנא אמר[ע] דור שלישי: **שאינן ברוב קהל.** שזה יצירתו בעבירה וזה אינו ראוי לבא בקהל וגר אינו ברוב קהל שבא מטפה פסולה: **פוסלין בביאתן.** את אשה מן הכהונה כדתניא לעיל בפירקין (דף עד:) בן ט' שנים ויום א' גר עמוני ומואבי כו' תאמר בגר שאינו פוסל בביאתו: **מהאי דינא.** מה חלל שבא מטפה כשרה פוסל גר שבא מטפה פסולה לכ"ש כו': **רש"א כו'.** הרי ארבע מחלוקת בדבר. לר"י בת גר זכר פסולה ואפי' נשא ישראלית. לר' אליעזר אי איכא לד אחד ישראל מכשיר ומיהו גר וגיורת בתו פסולה. ולר' יוסי אפי' גר שנשא גיורת בתו כשרה ומיהו הורתה ולידתה בקדושה בעי. ור' שמעון אפי' גיורת עצמה מכשיר ובלבד שלא תהא ראויה לביאה בגיותה דתיפוק לה מכלל זונה: **והרי פינחס היה ביניהם.** בין היוצאים למלחמת מדין שנאמר להם המקרא הזה: **כל זרע.** כלומר כל עיקר הקרוי זרע היינו מן האב לאפוקי בת גר זכר: **מקצת זרע.** אפי' זרע כחוש כגון מן האם גר שנשא ישראלית: **מי שנזרעו בישראל.** שתהא הורתה בקדושה: **מי שנזרעו בתוליה בישראל.** שצמחו וגמרו בתוליה משבאה לכלל ישראל דהיינו כשנעשית בת שלש גמרו בתוליה לביאה שאם תבעל מכאן ואילך אינן חוזרין אבל קודם שלש כל שעה הם חוזרין וצומחים ובאין[ס] והכי דריש לקרא בתולות מזרע בית ישראל בתולי' שלה יהו מזרע גידולי יהודי:

מ"ט דרך ליקוחין אסרה תורה. פי' דלא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה כתיב ה"ג בקונט' ול"ג דרך הויה אסרה תורה לפי דמהאי קרא דהויה מפיק לעיל דבעי ביאה להתחייב המחזיר גרושתו והשתא הויה מפיק מינה שאין חייב במחזיר גרושתו אלא א"כ קידש ושמא י"ל דנוכל לגרוס דרך הויה אסרה תורה לפי דלעיל דריש ליה מלאשה דמשמע דרך של אישות דהיינו ביאה והכא דריש מלהיות דמשמע הויה שהן קידושין[א]: **ורבי יהודה גר נמי פוסל בביאתו ומייתי לה במה הצד.** דחלל ומצרי ראשון וא"ת לר' יוסי אמאי מכשיר במתני' בת גר הוה לן למיפסל במה הצד שבהן דחלל ומצרי כמו רבי יהודה וי"ל דקסבר רבי יוסי אין זו הצד השוה למילף מינייהו פסול לבת גר שהרי בת חלל אינה פסולה לקהל ישראל ובת מצרי ראשון פסולה לבא בקהל ולא שייך למימר הצד השוה שבהן שאינן ברוב הקהל ובתו פסולה כיון שאין פסול בנות שוה ועוד דוחק הוא לומר ולפרש שאינן ברוב קהל היינו שבאחד מהם יש צד עבירה ובאחרת הוא פסול לבא בקהל דאין סברא לומר כן דהא אינן שוין:

[**במה הצד בהאי דינא.** קשיא לר"י דהא לא שייך פסול ביאה גבי מצרי אלא כשנשאת בת ישראל דאי במצרית כבר היא פסולה והיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד עבירה כדלעיל כו'][ב]: ת"י

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הלכה ד סמג לאוין קכב:

עח ב מיי' שם הלכה ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' א:

עט ג מיי' שם הלכה ב ופט"ו הלכה ב:

פ ד מיי' פי"א מהלכות גירושין הלכה יב סמג לאוין פב:

פא ה מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הל' ב ופי"ז הלכה ג:

פב ו מיי' פי"א מהל' גירושין הלכה יב סמג לאוין פב:

פג ז מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל' ג סמג לאוין קכא טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:

◆

מוסף תוספות

א. כדמשמע בפ"ק דיבמות (יג:) ולעיל בסוף פרק האומר (סח.). תוס' טוך. ב. ואע"ג דלגבי פסול בתו לא שייך למיפרך הכי היינו משום דמיירי במצרי ראשון שבעל מצרית ראשונה דאין ביאתו בעבירה ובלא עבירה היא נפסלת. וכו' וי"ל וכו'. תר"פ.

מסורת הש"ס

א) מכות יג., ב) [נ"ל משום אלמן], ג) יבמות כד. ת"כ פ' אמור פרק א, ד) סוטה מד. [ע"ש], ה) [ילקוט ליתא הויה ועי' תוס' ד"ה מ"ט וכן גירסת התוס' ביבמות מט: ד"ה סוטה נמי, ובריטב"א כאן], ו) [בכת"י נוסף: ושניהם מודים בנושא את גרושתו שאם קידש ולא בעל שאינו לוקה דרך בנין בית אסרה תורה. וכ"ה בתוס' יבמות י ע"ב ד"ה החולץ, ע"ש], ז) ת"כ פ' אמור פרק ב תוספתא פ"ה דקידושין ה"ד יבמות עז., ח) [בכת"י נוסף: ובתו פסולה], ט) [בכת"י: ובתו], י) [בכת"י ליתא "גר". ועי' רש"ש], כ) יבמות ס: [לעיל עד:], ל) [עיין בר"ש בכורים פ"א מ"ה דגרים א"ר יוחנן (וכ"ה בכת"י כאן], מ) [בכת"י נוסף: בר יצחק, ועי' רש"ש], נ) [דברים כג, יט], ס) [עי' נדה מה ע"א].

◆

תורה אור השלם

1. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה: ויקרא כא יד
2. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו
3. לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לִהְיוֹת לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה כִּי תוֹעֵבָה הִוא לִפְנֵי יְיָ וְלֹא תַחֲטִיא אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה: דברים כד ד
4. וְכֹל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחֲיוּ לָכֶם: במדבר לא יח
5. וְאַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אַלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקָּחוּ: יחזקאל מד כב

◆

גליון הש"ס

גמ' קידש ולא בעל שאינו לוקה. עיין יבמות דף י ע"ב תוס' ד"ה החולץ: **שם במה הצד מהאי דינא.** עי' יבמות דנ"ב ע"א תד"ה ולי לאו: **שם גיורת פחותה מבת ג'.** ע' סנהדרין ד' סח ע"ב תד"ה קטן:

◆

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

◆

תוס' ר"י הזקן

אלמנה וגרושה. בא על אשה אלמנה שהיא גרושה גם כן. **שני שמות.** משום אלמנה ומשום גרושה. **על זה.** ודאי שני שמות דקתני הוא אלמנה וגרושה, מיהו על אלמנה לוקה משום לא יקח ומשום לא תחלל, וכן בגרושה. **אלא אחת.** ס"ד לאו אחד והוא לאו דגרושה, דחלוצה דרבנן הוא. **שתי שמות.** משום לא יקח ומשום לא יחלל. **וחלוצה מדרבנן הוא.** קושיא הוא. **קדש לוקה.** פר"ש קדש כהן גדול או הדיוט אחת מן הפסולות האמורות בהן. **לא יקח.** דלא יקח משמע לא יקדש. **בעל.** אף בלא קדושין לוקה משום לא יחלל. **קדש ובעל לוקה*.** פר"ש שתים אחת משום לא יקח ואחת משום לא יחלל. **אינו לוקה.** אפילו משום לא יקח. **ומודה אביי.** אף ע"ג דמחייב מלקות אקדושין באיסור כהונה התם הוא דכל לאו באפי נפשיה הוא ולא תלה זה בזה, אבל ישראל המחזיר גרושתו משנשאת לאחר, כתיב לא יוכל לשוב לקחתה להיות לו לאשה, וכיון דקיחה היינו קדושין, להיות לו לאשה היינו ביאה, אלמא תלה רחמנא קדושין בביאה. **ומודה רבא.** אף ע"ג דבאיסור כהונה בעי תרתי ביאה אחר קדושין, ה"מ דלא לקי אקדושין לחודייהו אבל אביאה בלא קדושין לקי. ונמשך בכל זה ר"ש אחר פירושו שפי' דלא יחלל אפילו אכהן הדיוט קאי. **ושניהם מודים.** בין אביי בין רבא באיסור מחזיר גרושתו משנשאת לאחר דבעל ולא קדש שאינו לוקה. **דרך לקוחין אסרה תורה.** כלומר על הביאה לא פרט לאו אלא ע"י לקוחין דלא יוכל לשוב לקחתה כתיב. ודעת הר"ם ז"ל לפמ"ש בקדושה פי"ז [ה"ד] וט"ו [ה"ב] ובספר המצות בקס"א ובקס"ב דאינו לוקה משום לא יחלל אלא כ"ג באלמנה מפני שהיא כשרה לכהונה ובזאת הבעילה חללה ופסלה לכהונה, אמנם כהן הדיוט אם בעל

תוס' ר"י הזקן (המשך)

בלא קדושין אע"פ שזה אסור עליו ומוזהר ממנו ופסלה לכהונה אינו לוקה כי לא נתבארה האזהרה, וכתב כ"ג בגרושה וחללה זונה עם כהן הדיוט אחד הוא, ע"כ ענין לשונו. וכן נראה מן ההלכה שכל מקום שזוכר שלוקה משום לא יחלל מפרש ואומר כ"ג באלמנה. אמר רב יהודה אמר רב כ"ג באלמנה וכו'. פי' אלמנה דוקא. ומותיב תלמודא ולילקי נמי משום לא יחלל זרעו, כלומר אמאי נקט אלמנה אפילו בגרושה מצי למימר לוקה שתים משום לא יקח ומשום חלול זרעו, ומשני האי דנקט אלמנה ולא גרושה משום דמיירי בשלא גמר ביאתו, אבל לעולם אם גמר ביאתו הרי חלל זרעו ואף בגרושה לוקה שתים. ואותביה רבא מהא מתני' דאלו הן הלוקין שדעת רבא דלא יחלל אינו לוקה אלא על אלמנה שהיא כשרה ונתחללה בביאתו וזה הלאו באלמנה. ואותביה [מהא דתני אלמנה וגרושה לוקה משום שני שמות] מאי לאו שני שמות ותו לא, כלומר אין הצטרפות לאיסורן אלא כשם שלוקה משום אלמנה כך לוקה משום גרושה, אבל לעולם משום אלמנה לוקה שתים ומשום גרושה אינו לוקה אלא אחת. ומשני לא שני שמות משום אלמנה ושני שמות משום גרושה ומכל וכל השוה אותן. ומותיב מגרושה** וחלוצה דלא תני אלא אחת, ומשני וכו', נמצא דעת רבא דהא דאמר רב כ"ג באלמנה לוקה שתים באלמנה דוקא הוא. ודעת שיטת הגמ' דאפילו בגרושה הוא אם גמר ביאתו. ובתר הכי אתיא פלוגתא דאביי ורבא דשייכא בהא מילתא, ומגרר עמה פלוגתא אחריתי. אמר אביי קדש לוקה, כלומר קדש כ"ג אלמנה או הדיוט גרושה לוקה [משום] לא יקח, בעל אע"פ שלא קדש לוקה משום לא יחלל דס"ל לאביי כשטה דלעיל דלא יחלל זרעו דכתיב אף לכל איסורי כהונה, הלכך אפילו כהן הדיוט אם בא על אחת מהאסורות לוקה אף משום לא יחלל, ואם קדש ובעל לוקה שתים, והה"נ לממזרת ונתינה לישראל דלא כתיב בהו קיחה אלא לא יבא שלוקה עליהם אם בא על אחת מהן אף בלא קדושין. ורבא אומר דאין לוקה משום לא יחלל בין כ"ג באלמנה או הדיוט בגרושה לוקה, כ"ג שתים כדלעיל והדיוט אחת, וכן בעל אינו לוקה לא יקח ולא יחלל אם קדש ולא בעל. מה טעם קאמר, כלומר זה טעם לכל דברי רבא, והא"ז זה הלאו דלא יחלל אינו לוקה עליו אלא באלמנה שבה נתייחד זה הלאו שהוא מחללה עתה בביאתו ואע"פ שזכר גרושה כאן וחללה זונה שהזכיר למעלה בפרשה לא יחלל, לא היה כל עצמו אלא משום לא יקח ולא באה לחודה משום חלול הזרע בא, אלא לפרש טעם האיסור שלא יחלל זרעו ואין להלקות על לאו זה שאינו אלא פירוש וטעם על האיסור. אבל מאלמנה אם בא עליה לוקה שהרי לא אסרה לו אלא בו בזאת הפרשה ובא להזהירו שלא יחלל וגם בה נתן טעם חלול הזרע לאסור הקיחה, אלמא אינו

---

*נראה מזה דהיה גורס בדברי רבא קידש ובעל לוקה ועי' פר"ש דלוקה שתים (ד"ז). **בכת"י: דבגרושה בפי' לא תני.